

ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

©2020 МИХАЙЛЕНКО Д. Г., ГРИПІЧ О. В.

УДК 338:304
JEL Classification: J28

Михайленко Д. Г., Грипіч О. В.

Проблеми трансформації соціальної політики як основи соціальної безпеки держави

Одним із важливих завдань соціальної політики є забезпечення соціальної безпеки та розвитку держави. Захищеність особистості, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз забезпечується соціальною безпекою. Соціальний розвиток знаходить своє відображення в ефективній реалізації соціальних програм для підвищення суспільного добробуту та добробуту громадян. Метою статті є обґрунтування підходів до визначення соціальної політики як основи формування соціальної безпеки держави. Розглянуто правові документи, які регулюють питання формування безпеки в соціальній сфері. Визначено складові соціальної безпеки. Запропоновано підходи до визначення соціальної політики держави в контексті формування соціальної безпеки. Проаналізовано типи та моделі ведення соціальних політик з позиції формування соціальної безпеки держави. Соціальна політика України потребує трансформації, оскільки характеризується невисокою економічною ефективністю. Це призводить до її нездатності забезпечити високий рівень добробуту всіх своїх громадян. Для вітчизняної соціальної політики характерний низький рівень забезпеченості та обмеження соціальних % 1лаг для пересічних громадян, проте для еліти існує система соціальних пільг і привілеїв. Все це погрожує соціальній безпеці держави. Ідеологія вітчизняної соціальної політики формує у громадян високу залежність від держави, не сприяє ініціативам громадян. Проте формування соціальної безпеки неможливе без поліпшення якості життя громадян і суспільного добробуту та без реформування та розвитку соціальної сфери, а це залежить від досягнення соціального консенсусу між різноспрямованими групами політико-економічних інтересів і державою.

Ключові слова: соціальна безпека, соціальна політика, система соціальних пільг.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-357-363>

Рис.: 2. Табл.: 3. Бібл.: 24.

Михайленко Дар'я Геннадіївна – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: mikhailenko.dg@gmail.com

Грипіч Олена Володимирівна – аспірант, Академія фінансового управління (бульв. Дружби Народів, 38, Київ, 01014, Україна)

UDC 338:304
JEL Classification: J28

Mykhailenko D. H., Hrypich O. V. Transformation Issues of Social Policy as a Basis for the Social Security of a State

One of the important tasks of social policy is to ensure the social security and development of a state. Protection of the individual, society and the state from internal and external threats is ensured by social security. Social development is reflected in the effective implementation of social programs aimed at improving social welfare and the well-being of citizens. The article is aimed at suggesting some approaches to define social policy as a basis for the formation of social security of a state. Legal documents regulating security formation in the social sphere are considered. The components of social security are identified. Approaches to define the social policy of a state in the context of social security formation are offered. The types and models for carrying out social policies in the view of forming the social security of a state are analyzed. Ukraine's social policy needs to be transformed, as it is characterized by low economic efficiency, this being the reason for the state's inability to ensure a high level of well-being for all its citizens. Domestic social policy is characterized by a low level of security and limited social benefits for ordinary citizens, but the elite can use a whole system of social benefits and privileges. All this threatens the social security of the state. The ideology of domestic social policy makes the citizens highly dependent on the state, instead of promoting the citizens' initiatives. However, the social security formation is impossible without improving life quality and bringing in social welfare, and without reforming and developing the social sphere. It can only become possible if social consensus is reached between different groups of political and economic interests and the state.

Keywords: social policy, social security, system of social benefits.

Fig.: 2. Tabl.: 3. Bibl.: 24.

Mykhailenko Daria H. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Department of Macroeconomic Policy and Regional Development, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: mikhailenko.dg@gmail.com

Hrypich Olena V. – Postgraduate Student, Academy of Financial Management (38 Druzhby Narodiv Blvd., Kyiv, 01014, Ukraine)

Вступ. Сучасна соціальна політика України потребує кардинальної її трансформації та перегляду. Це обумовлено здатністю соціальної політики вирішувати ті завдання, які не під силу іншим соціальним інститутам. Одним із важливих завдань соціальної політики є забезпечення соціальної безпеки та розвитку держави. Захищеність особистості, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз забезпечується соціальною безпекою. Соціальний розвиток знаходить своє відображення в ефективній реалізації соціальних програм для підвищення суспільного добробуту та добробуту громадян, а саме: надання соціального захисту громадянам; надання необхідної допомоги вразливим верствам населення; надання якісних медичних послуг, освітніх послуг, забезпечення охорони праці та здоров'я тощо [1]. Все це зумовлює необхідність пошуку ефективних державних механізмів забезпечення сприятливих для життя і розвитку громадян соціальних умов, підвищення їх рівня і якості життя [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На проблеми формування соціальної політики звертали свою увагу вчені Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України (Е. Лібанова, О. Макарова), Національного інституту стратегічних досліджень

(О. Власюк, О. Коломієць, О. Коваль, Л. Яценко, Л. Якушенко), ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (В. Гейць, О. Бородіна, Г. Яценко), Інституту економіки та промисловості НАН України (О. Амоша, В. Антонюк, І. Булеєв, О. Новікова), Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (М. Кизим, М. Дороніна, В. Хаустова). Однак публікацій, що присвячено трансформації соціальної політики як основи соціальної безпеки держави, можна зустріти не так багато. Адже єдиною із антропологічних констант людського існування є потреба у безпеці. Забезпечення її покладено на державу. Слід зазначити, що в умовах функціонування та становлення громадянського суспільства увагу держави сфокусовано на проблемах забезпечення соціальної стабільності, безпечних умов життєдіяльності та існування громадян [3].

Метою статті є обґрунтування підходів до визначення соціальної політики як основи формування соціальної безпеки держави.

Виклад основних результатів і їх обґрунтування. Розглядаючи питання формування соціальної безпеки, необхідно розглянути правові документи, які її регулюють (табл. 1).

Таблиця 1

Еволюція правового забезпечення соціальної безпеки в Україні

Рік	Документ	Зміст
1	2	3
1990	Декларація про державний суверенітет України	Визначено основи соціальної безпеки в контексті захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз життєво важливих інтересів особи, суспільства й держави
1996	Конституція України	Фундаментом для реалізації соціальних прав громадян є соціально-орієнтована економіка, яку забезпечує держава. У тексті деяких статей визначаються норми, що опосередковано стосуються формування соціальної безпеки. Наприклад, ст. 48 «Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло»; ст. 49 «Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування»
1997	Концепція (основи державної політики) національної безпеки	Соціальну безпеку включено до складу національної безпеки. Окреслює проблеми в соціальній сфері, що загрожують національній безпеці. Визначено вектори розвитку державної політики з питань соціальної сфери
2003	Закон України «Про основи національної безпеки України»	Конкретизовано ризики у соціальній та гуманітарній сферах, що негативно впливають на національну безпеку та інтереси. Простежується вплив на соціальну безпеку загроз, що визначені законом по кожній
2007	Стратегія національної безпеки України	Наведено принципи, цілі, завдання, а також механізми захисту життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Прописані завдання та загрози соціально-гуманітарної сфери політики національної безпеки
2007	Методика розрахунку рівня економічної безпеки України	Соціальна безпека – стан розвитку держави, при якому держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз»
2012	Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється»	Наведено пріоритетні напрями захисту життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави
2015	Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України	Визначено індикатори стану економічної безпеки України та їх порогові значення. Уточнено поняття «соціальна безпека» як «стан розвитку держави, за якого держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення

1	2	3
		незалежно від віку, статі, рівня доходів, сприяти розвитку людського капіталу як найважливішої складової економічного потенціалу країни»
2015	Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»	Орієнтована на застосування європейських стандартів життя в Україні
2020	Стратегія національної безпеки України	Визначено напрями розвитку національної безпеки, у тому числі й у соціально-гуманітарній сфері

Джерело: узагальнено авторами за [4–13]

У науковій літературі поняття «соціальна безпека» зустрічається досить часто, однак ще й досі не отримало однозначного розуміння. Водночас вчені єдині в тому, що

поняття «соціальна безпека» є досить складним і багатовимірним [14].

Визначають складові соціальної безпеки (рис. 1)

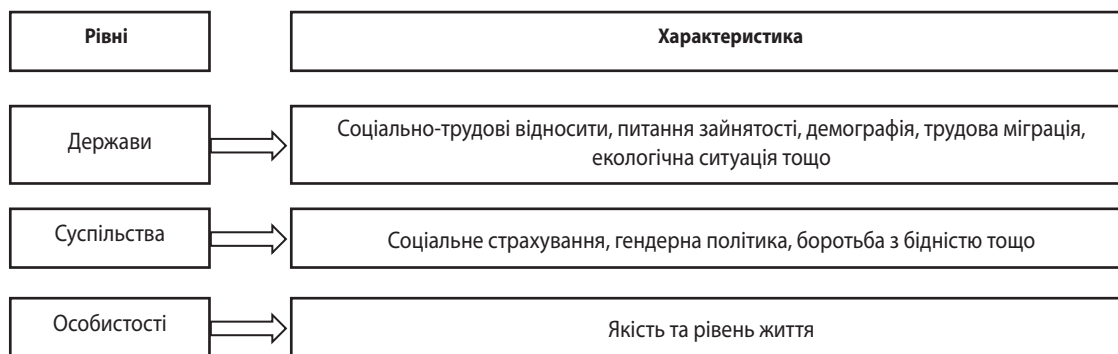

Рис. 1. Складові соціальної безпеки

Джерело: сформовано авторами на основі [15]

Формування соціальної безпеки неможливе без застосування ефективної соціальної політики держави, яка спрямована на дотримання соціальних стандартів [15].

Аналіз літератури дозволив визначити такі підходи до визначення соціальної політики держави (рис. 2).

Економічні, політичні та культурні особливості розвитку країни впливають на зміст соціальної політики. Показники стану економіки й економічного розвитку є фундаментом формування соціальної політики як основи соціальної безпеки держави та відображають її можливості із забезпечення прав, пільг, соціальних гарантій та норм.

Слід зазначити, що моделі соціальної політики, що реалізуються зараз, можна віднести до політик держави загального добробуту, які спрямовані на забезпечення економічного і соціального процвітання і благополуччя держави і всіх членів суспільства та являють собою основу соціальної безпеки [16].

Одним із важливих напрямів політики соціального добробуту є поліпшення життя населення за рахунок формування соціальних стандартів нової якості життя на основі соціальної справедливості.

Політика соціального добробуту набула широкого поширення після Другої світової війни в країнах Скандинавії та Західної Європи в контексті відповідальності держави за захист та забезпечення соціальної безпеки та добробуту власних громадян протягом життя [17, с. 905; 18].

Водночас при всій відмінності та варіативності проведення соціальної політики у різних країнах світу вчені

робили спроби виділення моделей соціальної політики та їх класифікації.

Так, шведський соціолог Г. Еспінг-Андерсен, використовуючи показники: рівень декомодифікації, рівень соціальної стратифікації суспільства, рівень державного втручання, визначив три типи «держави добробуту» (табл. 2.) [16, с. 111–112].

Показник рівня декомодифікації характеризує можливість громадянина підтримати свій рівень добробуту незалежно від ступеня власної включеності в ринкові відносини. Вплив соціальної політики на певні соціальні групи та верстви населення відображається рівнем соціальної стратифікації суспільства. Показник рівня державного втручання характеризує ступінь регулювання секторів економіки [19].

Характеризуючи особливості неоліберального типу соціальної політики слід зазначити, що його відрізняє опіка з боку держави над уразливими членами суспільства. Основою для надання державної допомоги є рівень доходу громадянина. У цьому випадку величина більшості соціальних трансферів невелика, а система соціального захисту розвинена слабо. Підтримка з боку держави неоліберального типу соціальної політики тягне за собою незначну здатність впливати на ринкові механізми. В такій ситуації рівень декомодифікації також буде низьким. Проведення цього типу соціальної політики сприяє зміцненню існуючої соціальної структури суспільства та стандартизації членів суспільства, які користуються соціальною підтримкою

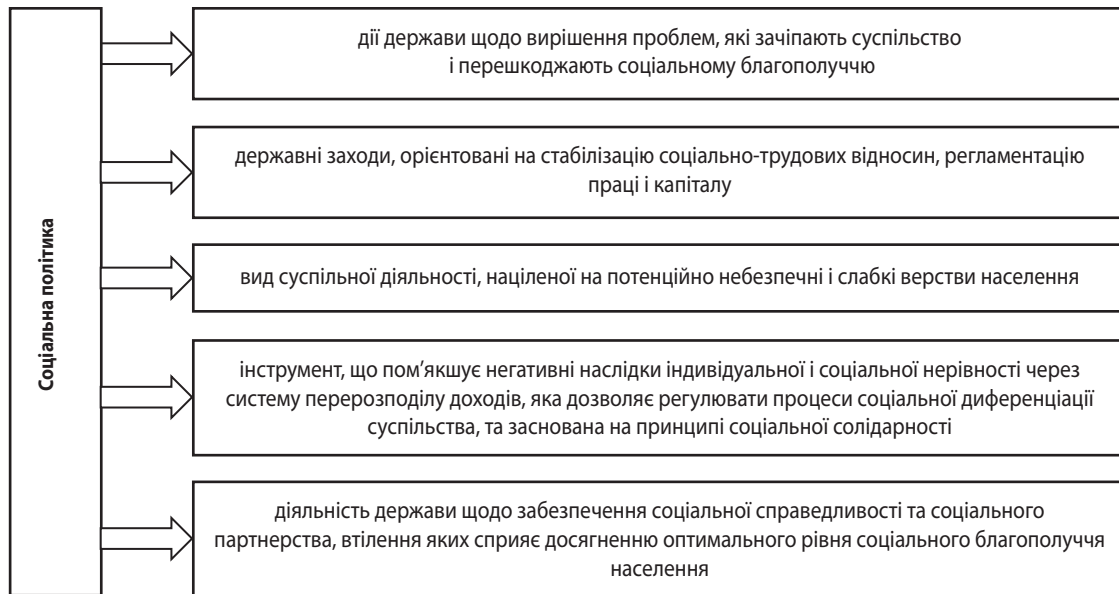

Рис. 2. Підходи до визначення соціальної політики держави

Джерело: сформовано авторами на основі [16]

Таблиця 2

Типи соціальної політики «держави добробуту» за Г. Еспінг-Андерсеном

Показники	Типи		
	Ліберальний (англо-саксонський)	Консервативний (франко-германський)	Соціально-демократичний (скандинавська, шведська модель соціальної політики)
Рівень декомодифікації	Низький	Високий	Високий
Рівень соціальної стратифікації суспільства	Сильна	Сильна	Слабка
Рівень державного втручання	Регулювання ринків	Пряме надання фінансового забезпечення та регулювання ринків	Пряме надання фінансового забезпечення

Джерело: сформовано авторами на основі [16, с. 111–112]

з боку держави. Отже, держава надає визначений мінімум соціальних гарантій всім членам суспільства [16; 19].

Соціальна політика консервативного типу сприяє підтримці лояльності серед громадян щодо держави. В основі провадження цього типу соціальної політики покладено соціальні програми, що спрямовані на підтримку професійних і статусних груп. На характер соціальної стратифікації соціальна політика має більш значний вплив, ніж при здійсненні соціальної політики ліберального типу, оскільки ринок не розглядається як оптимальний засіб регулювання задоволення людських потреб, тому є переконання, що в разі необхідності втручання держави в соціальну і ринкову сфери є виправданим [16; 19].

Головною метою реалізації соціальної політики соціально-демократичного типу є забезпечення високого рівня життя кожного члена суспільства незалежно від його внеску та трудових успіхів. Цьому типу соціальної політики властиві високий рівень декомодифікації, доступність соціальної допомоги, функцією якої є зменшення соціальної нерівності.

Викликають певний інтерес робота англійського вченого Р. Титмуса Автор визначив такі моделі соціальної політики: благодійності, страхування, перерозподілу.

Соціальна політика, в основі якої є модель благодійності, передбачає, що членів суспільства задовольняють власні потреби через інститут родини та приватний ринок. У випадках, коли ці інститути перестають виконувати свої функції належним чином до того часу, поки вони не стануть працювати ефективно, тимчасово починають діяти державні інститути. Соціальна політика спрямована на «дійсно нужденних» [20].

Особливою рисою політики страхування за Р. Титмусом є надання гарантій членам суспільства через їх страхування за місцем роботи. У випадках, коли працівник втрачає основний заробіток, йому виплачують компенсацію. Розмір компенсації пропорційний розміру та кількості соціальних внесків.

Соціальна політика, що базується на моделі перерозподілу, визначає систему соціального добробуту як суспільний інститут. Згідно з цією моделлю всі члени су-

спільства виступають об'єктом соціальної політики. Вона не передбачає залежність між правом на соціальний захист та спеціальними виплатами. Матеріальна підтримка надається на рівні не мінімального, а нормального життєвого стандарту.

Оригінальні моделі соціальної держави визначив В. Намчук (табл. 3.) [21].

Розглядаючи європейський досвід провадження соціальної політики державами добробуту, можна помітити

їх неоднорідність. Європейською комісією визначено такі моделі соціальної політики, які відповідають, основним типам політико-господарських відносин: скандинавська (північна), континентальна (корпоративна, модель Бісмарка), ліберальна (англосаксонська, модель Беверіджа), і південно-європейська (середземноморська) [22–24].

Модель соціальної політики скандинавського типу базується на основі відданості принципам інституційного суспільства добробуту та високої організованості суспіль-

Таблиця 3

Моделі соціальної держави за В. Намчук

Назва моделі	Характеристика
Патерналістська	Мінімальне втручання державних інститутів в ринкові відносини. Заходи державного регулювання застосовуються обмежено. У вирішенні соціальних проблем громадянина держава приймає участь пасивно. Для забезпечення членів суспільства, котрим необхідна допомога, використовуються спеціальні фонди
Корпоративістська	Відповідальність за вирішення соціальних проблем всіх рівнів законодавчо розділено між державними та громадськими структурами
Етатистська	Держава бере значну участь у соціальному обслуговуванні. Характерне не мінімальне, а нормальне соціальне забезпечення

Джерело: сформовано авторами на основі [21]

ства. Наприкінці ХХ ст. держави, що здійснюють соціальну політику цього типу, зіткнулися з труднощами, що були викликані економічною кризою, а отже, великим рівнем безробіття. Через це почалося реформування відповідних систем, склалася міжкласова база солідарності, на яку спирається широка система соціального забезпечення, яка фінансується за рахунок високих податків при прогресивній шкалі оподаткування. До країн, яким характерний скандинавський тип ведення соціальної політики, можна віднести Швецію, Фінляндію та Данію [22–24].

Основою для соціальної моделі континентально-го типу (модель Бісмарка) соціальної політики є механізм соціального страхування, основою якого є страхові внески роботодавців і працівників, що застраховані. У зв'язку з цим існує жорсткий зв'язок між тривалістю професійної діяльності та рівнем соціального захисту. Модель континентального типу передбачає реалізацію правила еквівалентності, коли величина страхових виплат визначається насамперед величиною страхових внесків. Однак для членів суспільства та їх сімей з низькими можливостями активної трудової участі зберігається національна солідарність. Континентальний тип соціальної політики притаманний Німеччині, Австрії, Франції, Бельгії, Нідерландам та Люксембургу [22–24].

Ліберальна модель соціальної політики базується на забезпеченні мінімальних потреб всіх верств населення, незалежно від приналежності до активного населення: у випадках хвороби, старості чи іншої причини скорочення доходів. Така політика покликана забезпечувати задоволення базових потреб у їжі, житлі і медичному обслуговуванні, дотримується принципу національної солідарності, що будується на концепції розподільної справедливості. Однак також існують додаткові джерела фінансування колективного та індивідуального характеру, що дає нові під-

стави для варіювання засобами провадження соціальної політики. Великій Британії та Ірландії характерна ліберальна модель ведення соціальної політики [22–24].

Південно-європейська модель соціальної політики є достатньо «молодою». У країнах з цією моделлю системи соціального захисту населення були створені або удосконалені лише протягом останніх десятиліть. Передувала їй модель соціального захисту з обмеженою участю держави. Турботу про нужденних було покладено на церковні і родинні. Дослідження констатують асиметричність структури соціальних видатків. Рівень соціальної захищеності відносно низький. Модель південно-європейського типу отримала своє розповсюдження в Португалії, Греції, Іспанії та Італії [22–24].

Ідея забезпечення прийнятних для цього суспільства життєвих стандартів займає головне місце в теорії держави загального добробуту. Так, на думку Х. Ламберта, «суспільний добробут не тотожний економічному загальному добробуту суспільства, рівно як і особистий добробут не ідентичний індивідуальному економічному загальному добробуту» [3, с. 180]. Особистий добробут громадянина залежить не тільки від економічних критеріїв, а й від таких показників, як соціальна захищеність, сімейне життя тощо й від рівня гарантій у державі політичних свобод.

Висновки. Соціальна політика України потребує трансформації, оскільки характеризується невисокою економічною ефективністю. Це призводить до її нездатності забезпечити високий рівень добробуту всіх своїх громадян. Для вітчизняної соціальної політики характерні низький рівень забезпеченості й обмеження соціальних благ для пересічних громадян, проте для еліти існує система соціальних пільг і привілеїв. Все це погрожує соціальній безпеці держави. Ідеологія вітчизняної соціальної політики формує у громадян високу залежність від держави,

не сприяє ініціативам громадян. Проте формування соціальної безпеки неможливе без поліпшення якості життя громадян і суспільного добробуту та без реформування та розвитку соціальної сфери, а це залежить від досягнення соціального консенсусу між різноспрямованими групами політико-економічних інтересів і державою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цели и задачи социальной политики // Справочник. ru. URL: https://spravochnick.ru/socialnaya_rabota/suschnost_i_principy_socialnoy_politiki/celi_i_zadachi_socialnoy_politiki/
2. Гусякова Л. Г., Гайдай И. В., Говорухина Г. В. и др. Современные теории социального благополучия: учебное пособие. URL: <https://iknigi.net/avtor-kollektiv-avtorov/116679-sovremennye-teorii-socialnogo-blagopoluchiya-kollektiv-avtorov/read/page-1.html>
3. Ламберт Х. Социальная рыночная экономика: Германский путь. М.: Дело ЛТД. 1994. 224 с.
4. Про державний суверенітет України : Декларація від 16.07.1990 № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/55-12#Text>
5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%E2%2F96-%E2%F0>
6. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 № 964-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
7. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 12.02.2007 № 105/2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105/2007#Text>
8. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 № 60. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07>
9. Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється» : Указ Президента України від 08.06.2012 № 389/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105/2007#Text>
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>
11. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
12. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14.08.2020 № 392/2020 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
13. Білоус І. І. Поняття соціальної безпеки та її роль в системі національної безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6955>
14. Зеркалов Д. В. Социальная безопасность : хрестоматія. Киев : Основа, 2009. 610 с.
15. Гаращук О. В. Соціальна складова національної безпеки та сталого розвитку в умовах глобалізації. *Економічний аналіз*. 2017. Т. 27. № 1. С. 28–34.
16. Смирнов С. Н., Сидорина Т. Ю. Социальная политика : учеб. пособие. М. : ИД ГУ ВШЭ, 2004. 432 с.
17. The Harper Dictionary of Modern Thought. New and Revised Edition / ed. by A. Bullock and S. Trombley ; assisted by B. Eadie. N. Y. : Harper and Row Publishers, 1977. 917 p.

18. Буткалюк В. А. Крах теории и практики «государства благосостояния». *Социологический альманах*. 2014. Вып. 5. С. 136–147.

19. Андриянова М. В. Социальная политика в концепции welfare state Г. Эспинг-Андерсена. *Образование и наука в России и за рубежом*. 2018. № 6 (Vol. 41). С. 39–42. URL: <https://www.gyrnal.ru/statyi/ru/470/>

20. Ламбаева И. А. Социальная работа за рубежом : учеб. пособие. Улан-Удэ : Изд-во ВСГТУ, 2000. 110 с. URL: http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt/942/18942/1289?p_page=3

21. Намчук В. А. Модели соціальної держави. Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : пленар. засідання, рек. та матеріали підсумк. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (31 жовтня 2008 р.). Одеса, 2008. С. 219–221

22. Хома Н. М. Типологія моделей соціальної держави: аналіз основних підходів. *Держава і право*. 2012. Вип. 56. С. 618–623.

23. Шутаєва О. О., Побірченко В. В. Модели соціальної політики ЄС: основні напрямки трансформації. *Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия «Экономика и управление»*. 2013. Т. 26 (65). № 1. С. 174–182.

24. Антропов В. В. Экономические модели социальной защиты населения в государствах. *Мировая экономика и международные отношения*. 2007. № 10. С. 26–33.

REFERENCES

- Andriyanova, M. V. "Sotsialnaya politika v kontseptsii welfare state G. Esping-Andersena" [Social Policy in the Concept of the Welfare State G. Esping-Andersen]. *Obrazovaniye i nauka v Rossii i za rubezhom*. 2018. <https://www.gyrnal.ru/statyi/ru/470/>
- Antropov, V. V. "Ekonomicheskiye modeli sotsialnoy zashchity naseleniya v gosudarstvakh" [Economic Models of Social Protection of the Population in the States]. *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyye otnosheniya*, no. 10 (2007): 26–33.
- Bilous, I. I. "Poniattia sotsialnoi bezpeky ta yii rol v systemi natsionalnoi bezpeky derzhavy" [The Concept of Social Security and Its Role in the National Security System of the State]. *Efektivna ekonomika*. 2019. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6955>
- Butkaliuk, V. A. "Krah teorii i praktiki «gosudarstva blagosostoianiya»" [The Collapse of the Theory and Practice of the «Welfare State»]. *Sotsiologicheskii almanakh*, no. 5 (2014): 136–147.
- Guslyakova, L. G. et al. "Sovremennyye teorii sotsialnogo blagopoluchiya" [Modern Theories of Social Well-being]. <https://iknigi.net/avtor-kollektiv-avtorov/116679-sovremennye-teorii-socialnogo-blagopoluchiya-kollektiv-avtorov/read/page-1.html>
- Harashchuk, O. V. "Sotsialna skladova natsionalnoi bezpeky ta staloho rozvytku v umovakh hlobalizatsii" [The Social Component of National Security and Sustainable Development in the Context of Globalization]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 27, no. 1 (2017): 28–34.
- Khoma, N. M. "Typolohiia modelei sotsialnoi derzhavy: analiz osnovnykh pidkhodiv" [Typology of Welfare State Models: Analysis of Basic Approaches]. *Derzhava i pravo*, no. 56 (2012): 618–623.
- [Legal Act of Ukraine] (1990). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/55-12#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1996). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%E2%2F96-%E2%F0>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

[Legal Act of Ukraine] (2007). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105/2007#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2007). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105/2007#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2013). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>

[Legal Act of Ukraine] (2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2020). <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

Lambayeva, I. A. "Sotsialnaya rabota za rubezhom" [Social Work Abroad]. Ulan-Ude : Izd-vo VSGTU, 2000. http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt/942/18942/1289?p_page=3

Lambert, Kh. *Sotsialnaya rynochnaya ekonomika: Germanskiy put* [Social Market Economy: The German Way]. Moscow: Delo LTD, 1994.

Namchuk, V. A. "Modeli sotsialnoi derzhavy" [Models of the Welfare State]. *Stratehiia rehionalnoho rozvytku: formuvannia ta mekhanizmy realizatsii*. Odesa, 2008. 219-221.

Shutaieva, O. O., and Pobirchenko, V. V. "Modeli sotsialnoi polityky YeS: osnovni napriamky transformatsii" [EU Social Policy Models: Main Directions of Transformation]. *Uchenyye zapiski [Tavricheskogo natsionalnogo universiteta imeni V. I. Vernadskogo. Seriya «Ekonomika i upravleniye»]*, vol. 26 (65), no. 1 (2013): 174-182.

Smirnov, S. N., and Sidorina, T. Yu. *Sotsialnaia politika* [Social Politics]. Moscow: ID GU VShE, 2004.

"Tseli i zadachi sotsialnoy politiki" [Goals and Objectives of Social Policy]. *Spravochnik.ru*. https://spravochnik.ru/socialnaya_rabota/suschnost_i_principy_socialnoy_politiki/celi_i_zadachi_socialnoy_politiki/

The Harper Dictionary of Modern Thought. New and Revised Edition. New York: Harper and Row Publishers, 1977.

Zerkalov, D. V. *Sotsialnaya bezopasnost* [Social Security]. Kyiv: Osnova, 2009.

Стаття надійшла до редакції 02.11.2020 р.

■